

Handläggare:
Riitta Sköld
Tfn: 508 09 307
Ing-Marie Lindgren
Tfn: 508 09 151

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Låt privata förskolor höja kvaliteten på kommunala förskolor - svar på skrivelsen från Anders Broberg (kd)

Förslag till beslut

Skrivelsen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Ledamoten Anders Broberg (kd) har inkommit med en skrivelse till stadsdelsnämnden med anledning av revisionskontorets granskning av förskoleverksamheten i Stockholm, "Delrapport 3 - Enskilda förskolor". Han föreslår att förvaltningen redovisar vilka slutsatser som kan dras och vad stadsdelens kommunala förskolor kan lära av de enskilt drivna förskolorna.

Förvaltningen anser att revisionskontorets granskning är en överskådlig beskrivning av styrkor, förbättringsområden och skillnader inom förskoleverksamheten i Stockholms stad. Ett antal uppföljningar visar att föräldrar och personal är nöjda med den kommunala förskoleverksamheten på Norrmalm. Men mot bakgrund av revisionskontorets slutsatser kan förvaltningen konstatera att de enskilt drivna förskolorna utgör ett gott exempel när det gäller att skapa former för föräldrarnas delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet. De enskilda förskolorna utgör också ett gott exempel för utveckling av informationen inom verksamheten och personalens delaktighet i budgetarbetet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i samverkan mellan barn- och ungdomsavdelningen och stadsmiljö- och planeringsavdelningen. Samråd har skett med förvaltningens förskolechefer.

Bakgrund

I sin skrivelse "Låt privata förskolor höja kvaliteten på kommunala dagis" (*bilaga 1*) föreslår Anders Broberg (kd) att förvaltningen redovisar sina slutsatser utifrån revisionskontorets granskning av förskoleverksamheten i Stockholm, "Delrapport 3 - Enskilda förskolor". Anders Broberg (kd) föreslår vidare att förvaltningen redovisar vad stadsdelens förskolor kan lära av de enskilda. Stadsdelsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 januari 2004 att skrivelsen lämnas till stadsdelsförvaltningen för beredning.

Revisionskontorets granskning av barnomsorgen i Stockholms stad

Enligt revisionsplanen för år 2001/2002 har stadens revisionskontor granskat förskoleverksamheten i Stockholm. Granskningen har skett i tre etapper. I de två första etapperna granskades den kommunalt drivna förskolan och i den tredje etappen granskades den enskilt drivna förskolan.

Bakgrunden till granskningen har varit dels de strukturella och ekonomiska förändringar som har kännetecknat förskoleverksamheten under den senaste tioårsperioden dels att antalet barn i förskoleverksamheten förväntas att öka under de närmaste åren.

Syftet med granskningen var att belysa och bedöma verksamheten genom att granska

- Hur personalen och föräldrarna uppfattar arbetssituationen och arbetsmiljön
- Om arbetsmiljön uppfyller de krav som finns i lagar och förordningar
- Om stadsdelsnämnderna uppfyller lagen om platsgaranti från ett års ålder
- Hur stadsdelsnämnderna hanterar personalfrågor som att rekrytera och behålla personal inom förskolan
- Vilken beredskap stadsdelsnämnderna har för att möta behovet av förskola under den närmaste femårsperioden.

Granskningens första etapp (Revisionskontorets rapport nr 16:2001) var en förstudie i syfte att belysa vad som är viktigt för att en förskola ska uppfattas som bra. Etappen omfattade en granskning och redovisning av resultaten från intervjuer i 25 fokusgrupper med föräldrar och personal. Sammanlagt 250 personer ingick i fokusgrupperna. Resultaten från intervjuerna var sedan grunden till utformning av enkätfrågorna i etapp två.

Enligt revisionsrapporten är barngruppernas storlek, de personella resurserna och tillgången på utbildad personal viktiga för att förskolan ska kunna erbjuda en bra verksamhet. Av rapporten framgår också att föräldrarna fäster störst vikt vid barnens

trygghet, trivsel och säkerhet. Stadsdelsnämnden yttrade sig över rapporten den 24 januari 2002 genom att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande, dnr 124-968/01.

Granskningens andra etapp (Revisionskontorets rapport nr 12:2002) bestod av en enkätundersökning till föräldrar med barn i Stockholms stad. När det gäller personalens syn på sin förskola begränsades undersökningen på kommunala förskolor till fem stadsdelar; Kista, Bromma, Kungsholmen, Vantör och Skärholmen. Dessutom intervjuades verksamhetsansvariga vid dessa fem stadsdelsförvaltningar.

Granskningen visar att det har skett stora förändringar under 90-talet. De ekonomiska resurserna har minskat, förskolecheferna har fått ökade arbetsuppgifter och större ansvarsområden. Antalet barn per anställd har ökat och barngrupperna har blivit större. Det framgår också att det finns ett utbrett missnöje med framför allt barngruppernas storlek och personaltätheten. Vidare visar granskningen att det finns arbetsmiljöproblem och att förskolan står inför betydande personalförsörjningsproblem. Stadsdelsnämnden yttrade sig över rapporten den 19 september 2002 genom att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande, dnr 124-503/02.

Granskningens tredje etapp (Revisionskontorets rapport nr 8:2003) omfattar två delar, dels en enkätundersökning till föräldrar och personal i enskilt drivna förskolor, dels en granskning av utbildningsnämndens hantering av den enskilt drivna verksamheten. Enkätfrågorna har varit desamma som de frågor som hade riktats till föräldrar och personal vid kommunala förskolor. Detta har gjort det möjligt att göra jämförelser mellan enskilt respektive kommunalt drivna förskolor. Föräldraenkäten riktade sig till ett slumpmässigt urval av 500 föräldrar med barn i enskilt drivna förskolor. Personalenkäten lämnades till personalen vid 102 slumpmässigt utvalda privata förskolor.

Enligt revisionskontoret visar jämförelsen mellan enskilt och kommunalt drivna förskolor att föräldrar med barn på förskolorna är ungefär lika nöjda med situationen för barnen och personalen. Däremot finns det relativt stora skillnader i uppfattningen om personaltäthet och barngruppernas storlek.

Revisionen konstaterar vidare att personalen på kommunalt drivna förskolor är betydligt mer missnöjda med sina arbetsförhållanden och sin arbetsbelastning. Deras svar genomsyras av uppfattningen att resurserna är otillräckliga. Personalen är mest missnöjd med ljudnivån både i de enskilt och kommunalt drivna förskolorna.

Slutligen konstaterar revisionen att staden centralt behöver ytterligare genomlysa personalens syn på verksamheten och vidta åtgärder för att förbättra inte minst arbetsmiljön inom den kommunala förskolan.

Uppföljning av den kommunala förskoleverksamheten på Norrmalm

Den kommunala förskoleverksamheten följs upp regelbundet genom årliga verksamhetsplaner, -berättelser, tertialrapporter och kvalitetsredovisningar. Dessutom har respektive förskoleenhet ett system för egen kontroll för att följa upp och utvärdera sin verksamhet och sina arbetsrutiner.

Vart tredje år genomför stadens utrednings- och statistikkontor (USK) en brukarundersökning som omfattar den kommunala förskoleverksamheten i hela Stockholm. I samband med den senaste undersökningen år 2002 lät Norrmalms stadsdelsförvaltning genomföra en lokal brukarundersökning. Den riktades direkt till föräldrar med barn i kommunala förskolor på Norrmalm. I förvaltningens tjänsteutlåtande dnr 008-653/02 redovisas resultaten från den genomförda förskole- och familjedaghetsundersökningen.

Förvaltningens synpunkter

Revisionskontorets granskning och jämförelser mellan enskilt och kommunalt drivna förskolor är en överskådlig beskrivning av styrkor, förbättringsområden och skillnader inom förskoleverksamheten i Stockholms stad. Norrmalms förskolor ingick inte i granskningen, men de generella slutsatserna är naturligtvis användbara i stadsdelens kvalitetsutvecklingsarbete.

Enligt revisionskontoret visar jämförelserna att föräldrar med barn på enskilda och kommunala förskolor är ungefär lika nöjda med situationen för barnen och personalen.

Vart tredje år genomför stadens utrednings- och statistikkontor brukarundersökningar bland föräldrar med barn i kommunala förskolor. Resultaten från den senaste brukarundersökningen visar att det bedrivs verksamhet av god kvalitet i Norrmalms kommunala förskolor. I jämförelse med andra stadsdelar ligger Norrmalm på det hela taget strax över genomsnittet för hela staden. Av de föräldrar som har barn i de kommunala förskolorna på Norrmalm är 87 % mycket nöjda eller nöjda med sin förskola; 74 % av föräldrarna vill rekommendera förskolan till andra.

De brukarundersökningar som stadens utrednings- och statistikkontor genomför vart tredje år är en systematisk mätmetod för att ta reda på hur föräldrarna uppfattar den kommunala förskoleverksamheten och hur nöjda föräldrarna är. Undersökningsresultaten belyser viktiga faktorer, ger möjlighet till konkreta jämförelser och utgör ett underlag för fortsatta utvecklingsåtgärder såväl lokalt i stadsdelen som centralt i staden. Förvaltningen anser att det är mycket angeläget att staden fortsätter att genomföra dessa återkommande brukarundersökningar.

Revisionskontorets granskning visar att uppfattningen om personaltäthet och barngruppernas storlek skiljer relativt mycket mellan föräldrar med barn på enskilda och kommunala förskolor.

Enligt revisionskontorets granskning är föräldrarna, både i de privata och kommunala förskolorna, ungefär lika nöjda när det gäller frågor som rör barnens situation och förskolans personal. För frågor om verksamhetens förutsättningar ger föräldrar med barn på kommunalt drivna förskolor något lägre betyg. Föräldrarna är mest missnöjda med barngruppernas storlek och personaltätheten. Detta bekräftas av den lokala undersökning som genomfördes inom Norrmalms förskolor under våren 2002.

Att minska barngruppernas storlek är en av stadens prioriterade inriktningar. Stadsdelen har under år 2003 minskat barngruppernas storlek inom de kommunala förskolorna med sammanlagt 29 barn och fem nya förskoleavdelningar har öppnats. Barnomsorgs-garantin ger stadsdelens förskolor skyldighet att anvisa plats. Detta kan medföra att minskningen av barngruppernas storlek går långsammare i stadsdelens kommunala förskolor än i de enskilt drivna förskolorna.

I revisionsrapporten konstateras att personalen på kommunalt drivna förskolor är betydligt mer missnöjda med sina arbetsförhållanden och sin arbetsbelastning jämfört med personalen på enskilt drivna förskolor.

De kommunala förskolornas arbetsmiljö och hur personalen uppfattar sina arbetsförhållanden följs upp genom årliga arbetsmiljöronder och medarbetarsamtal. Arbetsmiljöansvaret för förskoleenheten finns hos förskolechefen som initierar och vidtar de åtgärder som är aktuella för respektive förskola.

Den enkätundersökning som genomfördes under senhösten 2002 bland personalen inom de kommunalt drivna förskolorna på Norrmalm visar att förskolecheferna tillsammans med sina personalgrupper har varit mycket framgångsrika i utvecklingsarbetet inom enheterna särskilt när det gäller delaktighet i åtaganden, inflytande över verksamheten och i ledarskap. De frågor som återstår att utveckla är informationen inom verksamheten, delaktigheten i budgetarbetet och personalens kompetensutveckling. Respektive förskoleenhet arbetar med dessa utvecklingsområden. Individuella kompetensutvecklingsplaner upprättas och följs upp i samband med årliga medarbetarsamtal. Resultatet av enkätundersökningen redovisades i förvaltningens tjänsteutlåtande 201-104/03.

Av granskningsrapporten framgår att personalen både i de enskilt och kommunalt drivna förskolorna missnöjda med ljudnivån. Personalen på kommunala förskolor uppfattar ljudnivån som ett större problem än personalen på enskilt drivna förskolor.

Flera av Norrmalms kommunala förskolor har deltagit i ett utvecklingsprojekt vars syfte är att söka metoder och stödja personal att utveckla det sociala samspelet i hörselsvåra miljöer. Projektet sker i samarbete med de Hörselskadades Förening i Stockholm och Norrmalms stadsdelsförvaltning. Först efter att projektet har avslutats och utvärderats kan förvaltningen återkomma angående vilka åtgärdsförslag som finns för att förbättra förskolornas ljudmiljö.

Lära av andra

Förvaltningen anser att de metoder som används för uppföljning och utvärdering av den kommunala förskoleverksamheten ger ett gott underlag för verksamhetsutveckling och ständiga förbättringar. Förvaltningen är positiv till att lära av andra och finna goda exempel utanför den egna förvaltningen för det fortsatta kvalitetsarbetet.

Ett antal uppföljningar visar att föräldrar och personal är nöjda med den kommunala förskoleverksamheten på Norrmalm. Men mot bakgrund av revisionskontorets slutsatser kan förvaltningen konstatera att de enskilt drivna förskolorna utgör ett gott exempel när det gäller att skapa former för föräldrarnas delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet. De enskilda förskolorna utgör också ett gott exempel för utveckling av informationen inom verksamheten och personalens delaktighet i budgetarbetet.

Bilagor:

1. Skrivelse från Anders Broberg (kd)
2. Revisionskontorets rapport nr. 8 : 2003 ”Granskning av barnomsorgen i Stockholms stad – del 3. Enskilda förskolor”

Referenser (finns att rekvirera hos stadsdelsförvaltningens registrator):

- Revisionskontorets rapport nr. 16 : 2001. ”Vad är viktigt för att det skall vara en bra förskola? – enligt föräldrar, personal och förskolechefer”
 - Förvaltningens tjänsteutlåtande dnr. 124-968/01
 - Revisionskontorets rapport nr. 12 : 2002. ”Granskning av barnomsorgen i Stockholms stad – del 2. Kommunala förskolor”
 - *Förvaltningens tjänsteutlåtande dnr. 124-503/02*
 - Utbildningsförvaltningens rapport nr ”Förskole- och familjedaghemsundersökningen 2002”
 - *Förvaltningens tjänsteutlåtande dnr. 008-653/02*
 - ”Redovisning av personalenkät inom barnomsorgen”. *Förvaltningens tjänsteutlåtande dnr. 201-104/03*
-